

THE COMPARISON OF MATERNITY BENEFIT IN POLAND AND CZECH REPUBLIC

[Komparace peněžité pomoci v mateřství v Polské a České republice]

Danuta Duda¹, Kamila Turečková², Ivona Buryová³

¹ Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná
Email:duda@opf.slu.cz

² Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná
Email:tureckova@opf.slu.cz

³ Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná
Email:buryova@opf.slu.cz

Abstract: The main topic of the paper is a comparison of maternity benefits in the Czech Republic and Poland. The first part is dedicated to the definition and description of maternity leave and its grounding in the social security systems of both countries, based on the current legislation in both countries. Next, the maternity benefits in the Czech Republic and Poland are presented in tables which yields interesting results for the observed period. The third part represents the core of the paper – comparison of the maternity benefits in the Czech Republic and Poland. The expenditures in both countries in the observed period 2010-2019, including their proportion to the total social security expenditures, as well as birth rates in the said time period, are graphically presented in this part. In the final part, the obtained data are evaluated and the results of the comparison are discussed.

Keywords: comparison, Czech Republic, legislation, maternity benefit, Poland, social policy, social security.

JEL classification: H55, K31

Received: 10.12.2021; Reviewed: 4.1.2022; 7.1.2022; Accepted: 18.5.2022

Úvod

Podpora mateřství a rodičovství je součástí státní rodinné politiky v každé vyspělé společnosti. Garance finančního příjmu na pokrytí potřeb dítěte a rodiče ve formě peněžité pomoci v mateřství a potřebný čas na péči a výchovu dítěte je jedním z ukazatelů sociální vyspělosti každého státu. Tématem článku je společenská problematika mateřské a rodičovské dovolené, včetně peněžité pomoci v mateřství v České republice a v Polsku. Předmětem zkoumání byla legislativa obou vybraných zemí, která se zaměřovala na státní podporu v době mateřství. Cílem je následná komparace peněžité pomoci v mateřství v obou vybraných státech.

Při získávání údajů autorky vycházely z příslušné legislativy obou vybraných států a z odborných zdrojů autorů, kteří se příslušné problematice věnují. Babińska-Górecka (2015) popisuje současnou peněžitou pomoc v mateřství, která: 1) chrání pojistné riziko spojené s výskytem události, nebo 2) chrání nové sociální riziko, tj. riziko nezvládnutí přizpůsobení pracovní činnosti s péčí o kojence, následovně 3) podporuje plnění vzdělávacích a socializačních funkcí rodinou. Jak Babińska-Górecka uvádí, konstrukce nároku na peněžitou pomoc v mateřství nezohledňuje všechny tyto rozdíly a skutečnost, že peněžitá pomoc v mateřství v jednotlivých případech plní různé funkce, z nichž některé jsou odděleny od hlavního cíle sociálního pojištění. Michoń (2015) ve svém článku Waiting for their centives to work: comparative analysis of the parental leave policies in the Visegrad countries uvádí, že rodinná politika ve visegrádských zemích bývá označována jako "familialistická," protože

se v ní upřednostňuje rodičovská péče o malé děti. Michoń se snaží odpovědět na otázky: Jak dalece se současná politika v oblasti mateřské dovolené a péče o děti drží "familialistického" modelu? Jaké důsledky má dnes rodičovství pro zaměstnanost žen? Michoń poukazuje na to, že Polsko se v některých důležitých ohledech liší od ostatních visegrádských zemí (např. zaměstnanost matek, politika mateřské dovolené). Matysiak a Szalma (2014) se věnují významu rodinné politiky na porodnost, zaměstnanost žen a na rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem v evropských zemích. Jak obě autorky uvádějí, vzhledem k velké rozmanitosti národních kontextů a politik je komparace velmi obtížná (viz komparace Maďarska a Polska). Podle Robily (2012) je rodinná politika organizována kolem čtyř hlavních funkcí rodiny: manželství, výchova dětí, finanční podpora a péče o rodinu. Robila věnuje pozornost rodinné politice států východní Evropy, která je v posledních desetiletích oblastí s významnými socioekonomickými a politickými změnami, které určovaly revize sociálních politik. Stopka (2016), Jurek a Jurek (2012), Serafin (2014) a Sobczyk (2018) se věnují především legislativním změnám v Polsku od roku 2013, které se týkají mateřské a rodičovské dovolené, principů výplaty a vyúčtování mateřských dávek.

V České republice se tématu mateřské a rodičovské dovolené věnují odborníci z oblasti sociální politiky, rodinné politiky i systému sociálního zabezpečení. Nejedná se jen o legislativní a ekonomické aspekty. Pozornost je věnována i tématům genderové rovnosti, postavení žen na trhu práce po mateřské a rodičovské dovolené, vztahové problémy při výchově dětí v rodině, vliv institucionální péče na vývoj dítěte a jejich pozitiva či negativa. Dle Halířové (2012) těhotenství, porod a mateřství jsou důležité společenské události, které vyžadují intenzivní pomoc státu každé ženě. Tato pomoc je poskytována v různých formách. Kromě nezbytné zdravotní péče (prenatální a postnatální péče, lékařská péče přímo související s porodem) spočívá pomoc zaměstnaným ženám v jejich osvobození od plnění pracovních povinností a v zajišťování hmotného zabezpečení v tomto období. Halířová (2012) také poukazuje na skutečnost čerpání mateřské dovolené alespoň 6 týdnů před termínem porodu a uvádí, že je to v zájmu jak těhotných zaměstnankyň, tak v zájmu zdraví nenarozeného dítěte, je proto nutné, aby ženy začaly čerpat mateřskou dovolenou včas, zdržely se práce a zbytečně neohrožovaly své těhotenství, zdraví a poslání mateřství. Dle Jonášové, Frýdlové a Svobodové (2012) české matky jednoho dítěte zůstávají doma průměrně tři roky, což má velmi hluboký dopad na jejich profesní i osobní život. Některé výzkumy v oblasti motivace k mateřství ukazují, že nelze pominout genderovou dělbu práce v rodině i ve společnosti. S tím souvisí i genderové nastavení pracovního trhu nebo fungování institucionální péče, jako jsou např. školky (Hašková a Zamykalová 2006). Podobně se k problému sladování profesního a rodinného života, který se přímo týká výchovy dětí a který hluboce ovlivňuje schopnost žen kombinovat pracovní a rodinné povinnosti, věnují Koldinská (2015), Kocourková (2009) a Štangová (2016). Shodují se v názoru, že jsou to stále především ženy, které opouštějí pracovní místo, aby se staraly o děti (Koldinská 2015, Kocourková 2009 a Štangová 2016). Saxonberg (2015) se zabýval vlivem Evropské unie na rodinnou politiku v post-komunistických zemích na příkladu České republiky a Polska. Zatímco přímý vliv vidí jako slabý, který se týká maximálně genderově neutrálního znění některých zákonů obou zemí, významně poukazuje na roli zřízených organizací, které monitorují genderový mainstreaming především ve vztahu k masmédiím. Ty podle Saxonberga mohou nepřímo ovlivňovat postoje populace i tvůrců rodinných politik.

1 Metodologie a data

Předložený příspěvek kombinuje z metodologického hlediska deskriptivní i analytický přístup. Úvodní část, která je věnována popisu peněžité pomoci v mateřství a jejího vymezení v systému sociálního zabezpečení včetně akcentace národních specifík vychází ze

sekundárních zdrojů zastoupených zejména příslušnými zákony Polské a České republiky a standardními relevantními odbornými zdroji, které textovou část věnovanou dávkám v mateřství vhodným způsobem doplňují a specifikují.

Výchozí datové zdroje pro komparaci vybraných ukazatelů týkajících se peněžité dávky v mateřství byly za Polskou republiku získány z výročních zpráv Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Głównego Urzędu Statystycznego a za Českou republiku z České správy sociálního zabezpečení. Tato vstupní data doplnila data z Eurostatu a z důvodu nutnosti sjednotit vyjádřené hodnoty dílčích sociálních výdajů v jedné měně (v eurech nebylo možné dohledat) byl k přepočtu zlotého na českou korunu využit průměrný kurz stanovený Českou národní bankou (viz čtvrtý sloupec v Tabulce 2). Analyzované časové období se týká deseti let, od roku 2010 do roku 2019. Toto zvolené období reflektuje dostupnost totožného datového souboru v obou sledovaných zemích.

Absolutní hodnoty výdajů na peněžitou pomoc v mateřství vzhledem k rozdílné délce peněžité pomoci v mateřství, která se navíc v Polsku v analyzovaném období měnila, bylo nutné propočítat na společný základ, aby šlo dávky z obou zemí vhodně srovnat. Dva zvolené ukazatele tak byly stanoveny na týdenní bázi. Tyto dva indikátory ((1) podíl výdajů na týdenní peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení a (2) týdenní výdaje na peněžitou pomoc v mateřství) doplnil procentuální (3) podíl výdajů na peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení (více pak následující kapitola Komparace peněžité pomoci v mateřství mezi Českou republikou a Polskem).

2 Mateřství a rodičovství jako významná součást rodinné politiky v České republice a Polsku

Polský stát má zakotvenou ochranu mateřství a rodičovství v článku 18 polské ústavy ze dne 2. dubna 1997. Uvádí se v něm, že „manželství jako svazek ženy a muže, rodina, mateřství a rodičovství jsou pod ochranou a péčí Polské republiky.“ Polské pracovní právo již mnoho let chrání těhotné zaměstnankyně a rodiče novorozenečků dětí. Historie ochrany mateřství a rodičovství v polském pracovním právu sahá až do meziválečného období. V současné době je ochrana mateřství a rodičovství vyjádřena zejména v zákoníku práce Polské republiky ze dne 26. června 1974 (Dz. U. 1974 Nr 24 poz. 141) (Sekulski a Zielińska 2018).

V České republice je ochrana rodiny, mateřství a rodičovství zahrnuta v článku 32 Listiny základních práv a svobod. Ženě v těhotenství je zaručena zvláštní péče, ochrana v pracovních vztazích a odpovídající pracovní podmínky. Děti narozené v manželství i mimo ně mají stejná práva. Péče o děti a jejich výchovu je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu. Právní úprava mateřské dovolené v ČR je obsažena také v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Mateřská dovolená je tradiční institut chránící zaměstnankyni během těhotenství, porodu a péči o novorozené dítě. Zdůrazňuje úlohu ženy v péči o dítě, zejména v prvních měsících po porodu, během nichž je matka těžko nahraditelnou součástí života dítěte (Halířová 2012). Mateřská a rodičovská dovolená umožňují využít volno na péči o novorozené dítě, zaručit ochranu před propuštěním během trvání dovolené a možnost návratu do práce po skončení dovolené. Dostupnost placené mateřské a rodičovské dovolené má též vliv na spotřebitelské vzorce příslušných segmentů populace, a to včetně Generace Z (MacGregor Pelikánová a Hála 2021). Právní předpisy týkající se sociálního zabezpečení poskytují výhody kompenzující ušlý výdělek (Mitrus 2013). Ekonomická diskriminace žen vyplývá z

mateřských funkcí, s nimiž jsou ženy ztotožňovány, a proto jsou považovány za méně produktivní než muži. V Polsku stále přetrvává stereotyp žen v domácnosti, neboť jsou to ony, které se musí starat o výchovu dětí a domácnost. Z těchto důvodů nemohou věnovat tolik času své profesi a kariéře jako muži a jsou na mužích finančně a sociálně závislé (Rauchfleisch 2017). V Polsku existuje v profesionální sféře tzv. diskriminace mateřská (nazývaná také diskriminací rodičovskou). Po návratu z mateřské nebo rodičovské dovolené se se ženami v některých zaměstnáních zachází odlišně. Tradičně se předpokládá nižší pracovní výkonnost z důvodu ošetrového, pokud dítě onemocní, neschopnost žen skloubit rodinné a pracovní povinnosti, vyčerpání apod. Z těchto důvodů jsou ženy po rodičovské dovolené přerazovány na jiná místa, která již z profesního hlediska nemusí být tak zajímavá a odsouvají tak možnost kariérového postupu. Tento fenomén souvisí se skutečností, že se ženy bojí na mateřskou dovolenou odejít, protože po návratu mohou ztratit současnou pozici v zaměstnání (Kalinowska-Sufinowicz 2013). Všechny uvedené faktory vedou k podceňování lidského kapitálu ženy, která je dlouhodobě na mateřské nebo rodičovské dovolené. Dle Bencsika et al. (2015) dlouhodobá nepřítomnost zaměstnankyně na trhu práce je v podstatě otázkou zaměstnanosti. Otázkou je, zda se tato dlouhá nepřítomnost ukáže jako výhodná či nevýhodná pro pozdější zaměstnání. Rovněž by měly být podniknuty kroky, které zajistí, aby tyto ženy mohly udržovat své znalosti na aktuální úrovni, aby se po skončení mateřské či rodičovské dovolené mohly vrátit do práce. V následujícím textu bude uvedena legislativa obou vybraných států, která bude zaměřena na podmínky peněžité pomoci v mateřství.

3 Peněžitá pomoc v mateřství v Polské republice

Peněžitá pomoc v mateřství v Polské republice se poskytuje za období **mateřské dovolené, rodičovské dovolené a otcovské dovolené** (čl. 184 zákoníku práce Polské republiky). Délka mateřské dovolené se odvíjí od počtu narozených dětí. Pohybuje se od 20 týdnů (při porodu jednoho dítěte) až do 37 týdnů (při porodu pěti a více dětí)¹. Žena může před očekávaným dnem porodu využít nejvýše 6 týdnů mateřské dovolené (čl. 180 zákoníku práce Polské republiky). Po porodu má žena nárok na mateřskou dovolenou, která se nevyčerpala před porodem až do vyčerpání příslušného období, tj. dle počtu narozených dětí. Tato část mateřské dovolené slouží k regeneraci sil po porodu a umožnění přímé péče o dítě v prvních týdnech jeho života a navázání citové vazby s dítětem (Czerniak-Swędzioł 2016).

Po vyčerpání mateřské dovolené má žena nárok na **rodičovskou dovolenou (urlop rodzicielski)**. Délka rodičovské dovolené se rovněž odvíjí od počtu narozených dětí a pohybuje se od 32 týdnů (při porodu jednoho dítěte) do 34 týdnů (při porodu více dětí) (čl. 182^{1a} zákoníku práce Polské republiky). Rodičovskou dovolenou může čerpat i otec dítěte. Oba rodiče dítěte mohou čerpat rodičovskou dovolenou současně. V takovém případě nesmí celková částka rodičovské dovolené překročit toto výše uvedené období. Pokud se jedná o rodičovskou dovolenou v Polské republice, tak s ní je trochu problém. Jak již bylo uvedeno, rodičovská dovolená v Polské republice je součástí peněžité pomoci v mateřství a nemůže být srovnávána s rodičovskou dovolenou v ČR. Rodičovská dovolená, tak jak ji rovněž známe v České republice, ve smyslu směrnice Rady 2010/18/EU², by měla být srovnávána s polskou „dovolenou na péči o dítě“ (urlopem wychowawczym) (Mitrus 2013). Wujczyk (2014) navrhuje dát rodičovské dovolené v Polské republice heterogenní charakter. Podle Wujczyka (2014) rodičovská dovolená na jedné straně plní cíle mateřské dovolené a na druhé straně

¹ Při porodu dvou dětí je mateřská dovolená 31 týdnů, při porodu třech dětí 33 týdnů, při porodu čtyř dětí je mateřská dovolená 35 týdnů.

² Jedná se o směrnici ze dne 8. března 2010, kterou se provádí revidovaná rámcová dohoda o rodičovské dovolené uzavřená mezi organizacemi BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP a EKOS a zrušuje se směrnice 96/34/ES.

rovněž plní cíle dovolené na péči o dítě (urlupu wychowawczego). Dle čl. 182^{1c} zákoníku práce Polské republiky se rodičovská dovolená poskytuje najednou nebo po částech, nejpozději však do konce kalendářního roku, v němž dítě dosáhne věku 6 let. Rodičovská dovolená se poskytuje bezprostředně po čerpání mateřské dovolené. V Polské republice se velmi často užívá pojem „roční mateřská dovolená“, nicméně je třeba zdůraznit, že tento pojem se užívá pouze neoficiálně, v zákoně pojem „roční mateřská dovolená“ nenajdeme. U tohoto neoficiálního pojmu „roční mateřská dovolená“ se jedná o kumulaci mateřské dovolené a rodičovské dovolené. Součet těchto dvou „dovolených“ je roven 52 týdnů, proto pojem „roční mateřská dovolená“ (Infor.Kadry 2020). Nárok na peněžitou pomoc v mateřství mají osoby nemocensky pojištěné. Další podmínkou je samozřejmě narození dítěte (čl. 29 zákona o peněžitých dávkách ze sociálního pojištění pro případ nemoci a mateřství Polské republiky). Výše peněžitě pomoci v mateřství za období mateřské dovolené je 100 % základu pro výpočet peněžitě pomoci v mateřství, což je průměr za 12 měsíců. To znamená, že když je žena na mateřské dovolené, dostává celý plat. Pokud osoba podniká, výše peněžitě pomoci v mateřství závisí na výši příspěvků placených během podnikání. (Bankier.pl 2019). Pokud byla žena zaměstnána méně než 12 měsíců, tak výše peněžitě pomoci v mateřství se vypočítává na základě průměru celých odpracovaných měsíců (Interviewme.pl 2020). Takže peněžitá pomoc v mateřství bude: 100 % základu pro výpočet peněžitě pomoci v mateřství – to platí za období 20 týdnů, 100 % za období prvních 6 týdnů rodičovské dovolené a 60 % základu pro výpočet rodičovského příspěvku pro zbývající dobu rodičovské dovolené, tj. po dobu 26 týdnů (čl. 31 odst. 1 a 2 zákona o peněžitých dávkách ze sociálního pojištění pro případ nemoci a mateřství Polské republiky). Tyto údaje samozřejmě platí v případě, že žena porodí jedno dítě. Pokud se matka hned na začátku rozhodne, že chce po celý rok mít stejnou částku peněžitě pomoci v mateřství, pak je výše dávky v mateřství 80 % (ZUS 2016). Tabulka 1 jasně tyto výše uvedené skutečnosti vymezuje.

Tabulka 1: Délka mateřské a rodičovské dovolené a měsíční výše peněžitě pomoci v mateřství při narození jednoho dítěte

Druh peněžitě pomoci v mateřství	Délka dovolené	Měsíční výše peněžitě pomoci v mateřství	
Mateřská dovolená	20 týdnů	100 %	80%
Rodičovská dovolená	32 týdnů	100 % na období 6 týdnů	
		60 % na další období	

Zdroj: Infor.kadry 2020 [online] [vid. 1. června 2021] Dostupné z <<https://kadry.infor.pl/urlupy/macierzynski/3609958,Wniosek-o-roczny-urlup-macierzynski-2020-wzor.html>>.

Peněžitá pomoc v mateřství je dávka nemocenského pojištění vyplácená z prostředků Instituce sociálního pojištění, tzv. ZUS (Zakład Ubezpieczeń Społecznych).³ ZUS spravuje FUS (Fond sociálního pojištění, polsky Fundusz Ubezpieczeń Społecznych).⁴ ZUS je zodpovědný za vyplacení těchto příspěvků a také zajišťuje, aby příspěvky, které se jsou vypláceny z FUS, se dostaly k příjemcům včas a ve správné výši.

Otcovská dovolená: Dle čl. 182³ odst. 1 a 1¹ zákoníku práce Polské republiky otcovskou dovolenou je možno čerpat až 2 týdny. Od 2. ledna 2016 je možné dovolenou rozdělit na dvě části a čerpat je v různých obdobích. Každá z těchto částí nemůže být kratší než 7 dní, takže zaměstnanec může použít dvě možnosti: první možností je otcovská dovolená v délce 2 týdnů, druhou variantou jsou dvě otcovské dovolené po 1 týdnu (ve skutečnosti jedna dovolená

³ZUS je vzhledem k rozsahu vykonávaných úkolů jednou z největších veřejných institucí v Polské republice a mezi její úkoly, mimo jiné přísluší pravomocně ustanovovat nárok a vyplácet: starobní důchody a příspěvky na starobní péči, invalidní důchody a příspěvky na invalidní péči, pozůstalostní důchody a sirotčí důchody, mateřské a nemocenské dávky, příspěvky na péči, vyrovnávací příspěvky a příspěvky na rehabilitační služby.

⁴FUS vznikl 1. ledna 1999 jako státní účelový fond, který je spravován ZUS.

čerpaná ve dvou částech). Otcovskou dovolenou je možno čerpat do 24 měsíců věku dítěte. Zaměstnanec na otcovské dovolené má nárok na peněžitou pomoc v mateřství ve výši 100 % ze základu průměrné výši odměny za posledních 12 měsíců předcházejících měsíc čerpání otcovské dovolené. Pokud je období zaměstnání kratší než jeden rok, vypočítá se základ pro výpočet peněžitě pomoci v mateřství za celé kalendářní měsíce (Infor.Kadry 2021).

V Polské republice, pokud osoba je nezaměstnána nebo studuje a neplatí příspěvky na nemocenské pojištění, má nárok na **rodičovský příspěvek (świadczenie rodzicielskie)**, známý jako „**kosiniakowe**“⁵, ve výši **1 000 polských zlotých** měsíčně. Délka vyplácení tohoto příspěvku se odvíjí od počtu narozených dětí. Pohybuje se od 52 týdnů (při porodu jednoho dítěte) až do 71 týdnů (při porodu 5 a více dětí) (čl. 17c zákona o rodinných příspěvcích Polské republiky).

V Tabulce 2 se nachází výdaje ZUS/FUS na peněžitou pomoc v mateřství v polských zlotých a rovněž tyto výdaje přepočítané na české koruny, dále pak celkové výdaje ZUS/FUS na sociální zabezpečení a ostatní sociální dávky v polských zlotých a také v českých korunách. V Tabulce 2 je také uveden počet občanů Polské republiky a počet narozených živých dětí v Polské republice v letech 2010-2019. Od 1. ledna 2010 do 31. prosince 2011 peněžitá pomoc v mateřství v Polské republice trvala 22 týdnů, od 1. ledna 2012 do 17. června 2013 peněžitá pomoc v mateřství trvala 24 týdnů, od 17. června 2013 došlo k navýšení peněžitě pomoci v mateřství na již zmíněných 52 týdnů. Z tohoto důvodu došlo k navýšení výdajů ZUS/FUS na peněžitou pomoc v mateřství. Rok 2013 byl součástí významných změn v rodinné politice Polské republiky, ty byly zaměřeny na zlepšení stavu a kvality života rodin v Polské republice.⁶

Tabulka 2: Výdaje ZUS/FUS na peněžitou pomoc v mateřství, celkové výdaje na ZUS/FUS, počet občanů, počty narozených dětí v Polské republice v letech 2010-2019

Rok	Výdaje ZUS/FUS na peněžitou pomoc v mateřství (v tis. PLN)	Celkové výdaje ZUS/FUS na sociální zabezpečení, na ostatní sociální dávky a na další výdaje (v tis. PLN)	Kurz CZK/PLN (průměr za daný rok dle ČNB)	Výdaje ZUS/FUS na peněžitou pomoc v mateřství (v tis. CZK)	Celkové výdaje ZUS/FUS na sociální zabezpečení, na ostatní sociální dávky a na další výdaje (v tis. CZK)	Počet občanů v Polské republice k 31.12. daného roku	Počet narozených živých dětí v Polské republice
2010	2 938 816	157 066 706	6,33	18 614 461	994 860 516	38 529 866	413 300
2011	3 018 917	162 893 616	5,98	18 059 161	974 429 611	38 538 447	388 416
2012	3 650 013	171 092 359	6,01	21 936 578	1 028 265 078	38 533 299	386 257
2013	4 308 502	183 785 845	6,19	26 665 319	1 137 450 595	38 495 659	369 576
2014	6 735 918	191 710 325	6,58	44 335 812	1 261 837 359	38 478 602	375 160
2015	7 555 672	199 498 002	6,53	49 300 760	1 301 724 463	38 437 239	369 308
2016	7 745 281	205 437 828	6,20	48 005 252	1 273 303 658	38 432 992	382 257
2017	7 863 570	212 943 051	6,19	48 636 180	1 317 052 770	38 433 558	401 982
2018	8 263 161	229 890 464	6,02	49 744 229	1 383 940 593	38 411 148	388 178
2019	8 479 239	244 192 228	5,97	50 646 495	1 458 560 178	38 382 576	374 954

Zdroj: vlastní zpracování, čerpáno z: Główny Urząd Statystyczny 2020. *Rocznik Demograficzny* [online] [vid. 11. června 2021] Dostupné z <file:///C:/Users/sno0001/AppData/Local/Temp/rocznik_demograficzny_2020.pdf>, Informacja z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS za rok 2010-2019 [online] [vid. 11. června 2021] Dostupné z <https://bip.zus.pl/finanse-zus-i-fus/sprawozdania-roczne/informacja-z-wykonania-planow-finansowych-fus-fep-frd-oraz-planu-budzetu-panstwa-w-czesci-73-zus/archiwum>, Eurostat 2021 [online] [vid. 11. června 2021] Dostupné z <https://ec.europa.eu/eurostat>.

⁵Název „kosiniakowe“ pochází od příjmení bývalého ministra práce Polské republiky Władysława Kosiniaka-Kamysza. Na základě jeho iniciativy v roce 2016 vznikl tento příspěvek.

⁶ Tehdejší premiér Polské republiky Donald Tusk vyhlásil rok 2013 rokem rodiny, přičemž mimo jiné vyhlásil, že uvolní dalších 50 milionů polských zlotých ze státního rozpočtu na výstavbu jeslí, porodné pro sociálně slabé rodiny, vyšší daňové úlevy pro třetí, čtvrté a další dítě, roční mateřskou dovolenou, levnější školky, placení příspěvků na dovolenou na péči o dítě ze státního rozpočtu, finalizaci prací na programu „Byt pro mladé“.

3 Peněžitá pomoc v mateřství v České republice

Peněžitá pomoc v mateřství v ČR je jednou z šesti dávek českého systému nemocenského pojištění (vedle nemocenského, ošetrovného, dlouhodobého ošetrovného, otcovské a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství). Peněžitá pomoc v mateřství náleží v zásadě matce nebo otci dítěte nebo pojištěnci (muž či žena), který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu (Česká správa sociálního zabezpečení 2021).

Podpůrčí doba u peněžité pomoci v mateřství činí 28 týdnů, pokud žena porodila 2 nebo více dětí činí podpůrčí doba u peněžité pomoci v mateřství 37 týdnů. § 34 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění stanoví, že na peněžitou pomoc v mateřství může žena nastoupit 8–6 týdnů před očekávaným dnem porodu. Termín nástupu si v tomto rozmezí určí sama. Nárok na peněžitou pomoc v mateřství vzniká pouze za splnění dvou daných podmínek. Žadatel o peněžitou pomoc v mateřství musí být v době nástupu na dávku nemocensky pojištěn (tj. z příjmu ze zaměstnání je odváděno pojistné na sociální zabezpečení), nebo musí trvat ochranná lhůta ze skončeného nemocenského pojištění. K tomu musí splňovat druhou, specifickou podmínku – být nemocensky pojištěn minimálně 270 dnů v posledních dvou letech před nástupem na tuto dávku (to je zhruba 9 měsíců nemocenského pojištění v rozložení dvou let) (Česká správa sociálního zabezpečení, Úřad práce 2014).

Dle § 32 zákona o nemocenském pojištění osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) mají nárok na peněžitou pomoc v mateřství, jen pokud si dobrovolně a po určitou dobu platí nemocenské pojištění. OSVČ musí splnit podmínku účasti na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných alespoň po dobu 180 dnů v období jednoho roku přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Současně musí účast na nemocenském pojištění (ze zaměstnání nebo z podnikání) trvat alespoň 270 kalendářních dnů v posledních dvou letech přede dnem nástupu na dávku. Výše peněžité pomoci v mateřství činí 70 % redukovaného denního vyměřovacího základu za kalendářní den (Česká správa sociálního zabezpečení 2021). Žádost o dávku podává zaměstnankyně (zaměstnanec) před nástupem na čerpání dávky u svého zaměstnavatele (ten ji předá příslušné OSSZ), OSVČ podává žádost o dávku u příslušné OSSZ.

Od 1. února 2018 byla v České republice zavedena **dávka otcovské poporodní péče**. Dle § 38b zákona o nemocenském pojištění podpůrčí doba u otcovské činí 1 týden. Podpůrčí doba u otcovské začíná nástupem na otcovskou. Nástup na otcovskou nastává dnem, který pojištěnec určí v období 6 týdnů ode dne narození dítěte nebo ode dne převzetí dítěte do péče. Výše otcovské za kalendářní den činí 70 % denního vyměřovacího základu.⁷

Studentky a nezaměstnaní v evidenci Úřadu práce ČR: Studium se nepovažuje za dobu pojištění. Studentce, pokud by nastupovala na peněžitou pomoc v mateřství v době studia, z tohoto důvodu nárok na dávku nevznikne. Stejně tak nezaměstnaní, rovněž nárok na peněžitou pomoc v mateřství nemají, protože nejsou nemocensky pojištěni. Obě tyto skupiny mají však nárok na **rodičovský příspěvek**, dávku státní sociální podpory, kterou vyplácí Úřad práce ČR. (Česká správa sociálního zabezpečení 2021).

V Tabulce 3 se mj. nachází výdaje ČSSZ na peněžitou pomoc v mateřství, celkové výdaje ČSSZ na sociální zabezpečení a ostatní sociální dávky či počet občanů v ČR a počet narozených živých dětí v letech 2010–2019 v České republice.

⁷ Pokud se jedná o výdaje ČSSZ na dávku otcovské poporodní péče, tak dle Zpráv o činnosti ČSSZ z let 2018 a 2019 se jednalo v roce 2018 o částku 221 446 Kč a v roce 2019 o částku 273 292 Kč.

Tabulka 3: Výdaje ČSSZ na peněžitou pomoc v mateřství, celkové výdaje ČSSZ na sociální zabezpečení a ostatní sociální dávky, počet narozených živých dětí, počet občanů v ČR v letech 2010–2019

Rok	Výdaje ČSSZ na peněžitou pomoc v mateřství (v korunách českých)	Celkové výdaje ČSSZ na sociální zabezpečení, na ostatní sociální dávky a na další výdaje (v korunách českých)	Počet občanů v ČR k 31.12. daného roku	Počet narozených živých dětí v ČR
2010	7 409 591 000	369 279 000 000	10 486 731	117 153
2011	7 505 676 000	387 120 000 000	10 505 445	108 673
2012	7 223 638 000	398 443 000 000	10 516 125	108 576
2013	7 258 352 000	399 748 000 000	10 512 419	106 751
2014	7 334 386 000	404 613 000 000	10 538 275	109 860
2015	7 610 557 000	415 894 000 000	10 553 843	110 764
2016	8 109 585 000	421 830 000 000	10 578 820	112 663
2017	8 615 653 000	439 462 000 000	10 610 055	114 405
2018	9 403 415 000	464 446 000 000	10 649 800	114 036
2019	10 097 956 000	506 563 000 000	10 693 939	112 231

Zdroj: vlastní zpracování, čerpáno ze: Zpráv o činnosti České správy sociálního zabezpečení 2010- 2019 [online] [vid. 15. června 2021] Dostupné z <<https://www.cssz.cz/zpravy-o-cinnosti>>, Eurostat [online] [vid. 15. června 2021] Dostupné z <<https://ec.europa.eu/eurostat>>.

4 Komparace peněžitě pomoci v mateřství mezi ČR a Polskem

Komparace dávek peněžitě pomoci v mateřství mezi Českou republikou a Polskem je, vzhledem k objektivnosti, podmíněna využitím vhodné metodiky. Ta v našem případě reflektuje odlišnou délku trvání mateřské v obou zemích, a proto byl jako nejvhodnější vybrán přepočtení vybraných ukazatelů na týdenní bázi. Připomeňme, že v ČR se pobírá peněžitá pomoc v mateřství 28 týdnů, zatímco v Polsku se délka peněžitě pomoci v mateřství měnila (2010 a 2011 to bylo 22 týdnů; 2012: 24 týdnů; 2013: 24 týdnů do 17.6., pak již 52 týdnů, po přepočtu 39 týdnů; a od roku 2014 vždy 52 týdnů). Tabulka 4 shrnuje reprezentativní proměnné, prostřednictvím nichž lze peněžitou pomoc v mateřství napříč oběma zeměmi požadovaným způsobem srovnat. Tyto podílové a relativní ukazatele vycházejí z dat uvedených v Tabulce 2 a Tabulce 3 a jsou graficky zpracovány v Obrázcích 1–3.

Tabulka 4: Přepočítané ukazatele peněžitě pomoci v mateřství za období let 2010–2019 za Českou republiku a Polsko

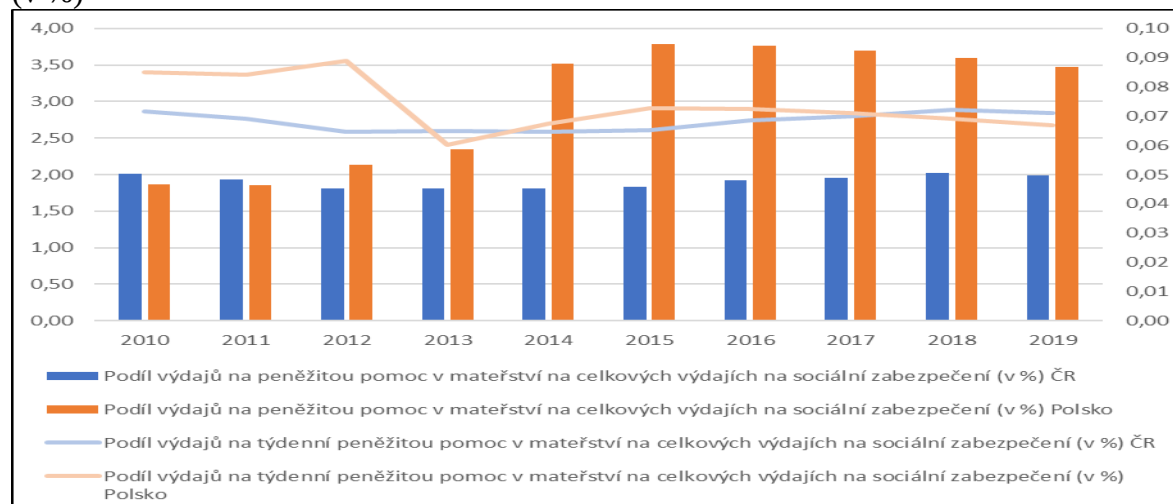
Rok	Podíl výdajů na peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení (v %)		Podíl výdajů na týdenní peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení (v %)		Týdenní výdaje na peněžitou pomoc v mateřství (v CZK)	
	ČR	Polsko	ČR	Polsko	ČR	Polsko
2010	2,01	1,87	0,0717	0,0850	2258,83	2047,21
2011	1,94	1,85	0,0692	0,0842	2466,66	2113,38
2012	1,81	2,13	0,0647	0,0889	2376,10	2366,36
2013	1,82	2,34	0,0648	0,0601	2428,33	1850,03
2014	1,81	3,51	0,0647	0,0676	2384,33	2272,66
2015	1,83	3,79	0,0654	0,0728	2453,92	2567,21
2016	1,92	3,77	0,0687	0,0725	2570,75	2415,07
2017	1,96	3,69	0,0700	0,0710	2689,58	2326,75
2018	2,02	3,59	0,0723	0,0691	2945,00	2464,38
2019	1,99	3,47	0,0712	0,0668	3213,38	2597,57

Zdroj: vlastní propočty na základě výchozích dat uvedených v Tabulce 2 a Tabulce 3

Srovnáním podílů výdajů na peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení jednoznačně vyplývá, že mimo roky 2010 a 2011, je tento podíl v Polsku výrazně vyšší než v České republice, kde se pohybuje stabilně mezi 1,81 % - 2,02 %. V Polsku došlo ke skokovému růstu této proměnné v období let 2012-2014, kdy se podíl peněžitě pomoci v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení v podstatě téměř zdvojnásobil. Opodstatnění tohoto nárůstu nelze spatřovat v nárůstu porodnosti ani v poklesu tempa růstu celkových výdajů na sociální zabezpečení, ale ve výdajové reflexi na novelizaci zákoníku práce Polské republiky k 17.6.2013, která změnila trvání peněžitě pomoci v mateřství na 52

týdnů. Výdaje ZUS/FUS na peněžitou pomoc v mateřství se zvýšily, v reakci na tuto změnu, o 66 %.

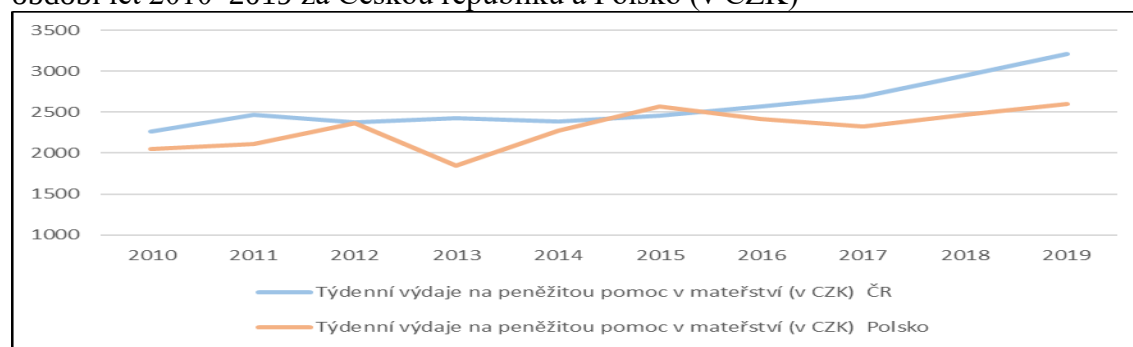
Obrázek 1: Vývoj podílu výdajů na peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení a vývoj podílu výdajů na týdenní peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení v letech 2010–2019 za Českou republiku a Polsko (v %)

Zdroj: vlastní propočty a zobrazení na základě dat uvedených v Tabulce 4

Mnohem zajímavější závěry vyplývají ze srovnání podílů výdajů na týdenní peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení. Tato komparace více reflektuje podíl peněžitě pomoci v mateřství v kontextu délky jejího trvání a je tak více objektivním ukazatelem, který více akcentuje objem finančních prostředků, který je na peněžitou pomoc v mateřství ve vztahu k celkovým výdajům na sociální zabezpečení centrálně věnován. V České republice je tento podíl kolem 0,068 % a co se týče sledovaného období, je poměrně konstantní. Opačně je tomu v případě Polska, kdy podíl výdajů na týdenní peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení jednorázově mezi lety 2013–2014 poklesl (důvody jsou vysvětleny výše v textu), přičemž průměr ukazatele činí 0,074 %. Česká republika tak vynakládala ve sledovaném období na týdenní peněžitou pomoc v mateřství nižší objem prostředků vzhledem k celkovým výdajům na sociální zabezpečení, než je tomu v Polsku. Pokud se však zaměříme na období posledních čtyř let, pak lze jednoznačně tvrdit, že situace v obou zemích je více méně identická, a podíl výdajů na týdenní peněžitou pomoc v mateřství na celkových výdajích na sociální zabezpečení jak v České republice, tak v Polsku osciluje kolem 0,07 %.

Obrázek 2: Vývoj přepočítaných týdenních výdajů na peněžitou pomoc v mateřství za období let 2010–2019 za Českou republiku a Polsko (v CZK)

Zdroj: vlastní propočty a zobrazení na základě dat uvedených v Tabulce 4

Obrázek 2 zobrazuje vývoj výdajů na peněžitou pomoc v mateřství přepočítanou na týdenní základ a společnou měnu (CZK). Jednoznačně z něj vyplývá, že příjemci peněžité pomoci v mateřství v České republice jsou na tom, co se týče její velikosti, lépe. Výjimku tvořil rok 2015, kdy občané Polska dostali na peněžité pomoci v mateřství o 113 korun více. Pozitivní pro Českou republiku je kontinuální trend růstu týdenní peněžité částky, kterou tuzemští příjemci obdrží. Situace v Polsku je z tohoto úhlu pohledu více nejasná. Zmínme ještě skutečnost, že na počátku sledovaného období činil rozdíl mezi tuzemskými a polskými příjemci téměř 215 korun za týden, zatímco v roce 2019 to bylo 615 korun ve prospěch České republiky. Z vývoje ukazatele v posledních čtyřech letech vyplývá, že dochází k prohlubování rozdílů mezi týdenními výdaji na peněžitou pomoc v mateřství v České republice a Polsku ve prospěch ČR.

Závěr

Komparace peněžité pomoci v mateřství v České republice a Polsku ukázala, že rozdíly jsou jak v legislativě obou zemí, tak i v podmínkách nároku na vyplacení peněžité pomoci v mateřství, v délce mateřské dovolené v České republice a Polsku. Při zpracovávání údajů autorky vycházely ze sekundárních zdrojů – příslušné legislativy obou států a z odborných publikací českých a polských autorů. Aby autorky mohly objektivně komparovat legislativní i příspěvkový systém, musely hledat metodiku, která by ukázala, zdali jsou zkoumané systémy podobné a který ze sledovaných států je finančně štedřejší.

Proto autorky věnovaly pozornost komparaci podílů výdajů na týdenní peněžitou pomoc v mateřství v kontextu celkových výdajů na sociální zabezpečení obou vybraných států. Bylo třeba brát v úvahu dva faktory: faktor délky trvání mateřské dovolené v obou zemích a faktor podílu peněžité pomoci v mateřství vůči celkovému objemu výdajů na sociální zabezpečení.

Na závěr lze konstatovat, že Česká republika se v oblasti finanční podpory mateřství prostřednictvím peněžité pomoci, kterou poskytuje příjemcům, od Polské republiky liší. V týdenním přepočtu je dlouhodobě v České republice na vyšší hodnotě. To znamená, že příjemci „mateřské“ v České republice mají k dispozici vyšší příjem této dávky, než je tomu v Polsku. Závěry zkoumání vedly k identifikaci rozdílů v délce trvání mateřské i výši poskytovaného finančního příspěvku. Jistě se staly základem pro další výzkum, který by se v této souvislosti zabýval i životní úrovní a nákladů mladých rodin na uspokojování základních životních potřeb (cenové hladiny bydlení, potravin, energií apod.). Dalším podnětem pro následující výzkum je i vliv délky mateřské a rodičovské dovolené pro návrat žen-matek zpět na trh práce. Jde nejenom o znovuzískání stejné pracovní pozice ale i sociální status, který s profesí žen souvisí (postavení v pracovním kolektivu, manažerské posty apod.). Mateřství může pro některé ženy znamenat výrazné přerušování profesní kariéry a komplikovat následující kariérní růst.

Poděkování

Tento článek vznikl za podpory projektu SGS/13/2021 „Komparace systémů sociálního zabezpečení v zemích V4 se zaměřením na rodinnou politiku”.

Literatura

- [1] BABIŇSKA-GÓRECKA, R., 2015. Ewolucja funkcji zasiłku macierzyńskiego: (uwagi na tle ostatnich zmian przesłanek nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonego ojca dziecka). *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, **11**, 9-15. ISSN 0032-6186.

- [2] BENCSIK A., T. JUHASZ, R. MACHOVA and Z. TOTH, 2015. Critical Questions of Knowledge Management Concerning Women on Maternity Leave in Hungary. *Acta Polytechnica Hungarica*, **12** (8), 175-194, DOI:10.12700/APH.12.8.2015.8.10.
- [3] BORYSIUK, M., 2020. Wniosek o roczny urlop macierzyński. *Infor. Kadry* [online]. 7. února 2020 [vid. 10. června 2021]. Dostupné z: <https://kadry.infor.pl/urlopy/macierzynski/3609958,Wniosek-o-roczny-urlop-macierzynski-2020-wzor.html>
- [4] CZERNIAK-SWIĘDZIOŁ, J., 2016. Ewolucja urlopu rodzicielskiego. *Studia z zakresu prawa pracy i polityki społecznej*, **23**, 49-62, ISSN 1429-9585.
- [5] Česká správa sociálního zabezpečení, 2021. *O jaké nemocenské pojištění se zajímáte?* [online]. [vid. 11. června 2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/penezita-pomoc-v-materstvi>
- [6] Česká správa sociálního zabezpečení, Úřad práce, 2014. *Peněžitá pomoc v mateřství, rodičovský příspěvek*. ISBN 978-80-87039-37-3.
- [7] Eurostat.eu, 2021. [online]. [vid. 15. června 2021]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat>.
- [8] Główny Urząd Statystyczny, 2020. *Rocznik Demograficzny* [online]. [vid. 11. června 2021]. Dostupné z: file:///C:/Users/sno0001/AppData/Local/Temp/rocznik_demograficzny_2020.pdf
- [9] HALÍŘOVÁ, G., 2011. Nástup na mateřskou dovolenou - právo nebo povinnost? *Právní fórum*, **VIII** (10), 441-447. ISSN 1214-7966.
- [10] HALÍŘOVÁ, G., 2012. Maternity Leave and the Related Legal Questions. *Studia Prawnoustrojowe*, **16** (1), 33-44. ISSN 1644-0412.
- [11] HAŠKOVÁ, H. a L. ZAMYKALOVÁ, 2006. „Mít děti – co je to za normu? Čí je to norma?“ *Biograf*, **13** (40), 3–53. ISSN 1211-5770.
- [12] Informacja z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS za 2015 rok. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://bip.zus.pl/documents/493361/494110/sprawozdanie_z_wykonania_2015_r_cz73_FUS_FEP_FRD.pdf/3ac4e752-1ac7-4e92-ba0e-a3085be725c4
- [13] Informacja z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS za 2016 rok. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: <https://bip.zus.pl/documents/493361/494110/Informacja+z+wykonania+plan%C3%B3w+2016/61f9fc68-4214-4e38-87bf-63bca6f24e9f>
- [14] Informacja z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS za 2017 rok. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: <https://bip.zus.pl/documents/493361/494110/Informacja+z+wykonania+plan%C3%B3w+finansowych+FUS%2C+FEP%2C+FRD+oraz+planu+bud%C5%BCetu+pa%C5%84stwa+w+cz%C4%99%C5%9Bci+73-ZUS+%282017%29/cf7d1f70-4706-40c0-931f-29248152e756>
- [15] Informacja z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS za 2018 rok. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: <https://bip.zus.pl/documents/493361/494110/sprawozdanie+FUS+FEP+FRD+cz73+za+2018.pdf/e5200f54-d3db-e81b-b9fd-e7e46bad8e9d>

- [16] Informacja z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS za 2019 rok. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://bip.zus.pl/documents/493361/494110/sprawozdanie+FUS+FEP+FRD+cz73_2019.pdf/6f69d401-11ca-da41-31c0-94d5f24ae4
- [17] JONÁŠOVÁ K., P. FRÝDLOVÁ and L. SVOBODOVÁ, 2012. Maternity Leave, or Parental Time? Seven Czech Mothers on Their Experience with Working and Raising Children in Different EU Countries. *Gender Studies*, o. p. s. [online]. [vid. 10. června 2021]. Dostupné z: https://genderstudies.cz/download/MaternityLeave_ParentalTime.pdf
- [18] JUREK, L. and J. JUREK, 2012. Prawo do zasiłku macierzyńskiego a inny tytuł do ubezpieczeń społecznych: wybrane zagadnienia. *Przegląd Prawno-Ekonomiczny*, **20**, 30-38. ISSN 1898-2166.
- [19] KALINOWSKA-SUFINOWICZ, B., 2013. *Polityka społeczno-gospodarcza państwa wobec pracy kobiet*. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. ISBN 9788374177290.
- [20] KOCOURKOVÁ, J., 2009. *Czech Republic: normative or choice - oriented system?* The Policy Press, University of Bristol, 51 - 68. ISBN 9781847420671.
- [21] KOLDINSKÁ, K., 2015. Slad'ování pracovního a rodinného života z pohledu práva EU. In: *Pracovní právo 2015: Slad'ování pracovního a rodinného života: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference*, 12-23. ISBN 978-80-210-8121-5.
- [22] Listina základních práv a svobod, ústavní zákon č. 2/1993 ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. [online]. [vid. 20. června 2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.
- [23] MACGREGOR PELIKÁNOVÁ, R. and M. HÁLA, 2021. CSR Unconscious Consumption by Generation Z in the COVID-19 era – Responsible Heretics not Paying CSR Bonus? *Journal of Risk and Financial Management*, **14** (8), 390. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm14080390>
- [24] MATYSIAK, A. and I. SZALMA, 2014. Effects of parental leave policies on second birth risks and women's employment entry. *Population*, **69** (4), 659-698. DOI: 10.3917/popu.1404.0659
- [25] MICHON, P., 2015. Waiting for their centives to work: comparative analysis of the parental leave policies in the Visegrad countries. *Communitywork & Family*, **18** (2), 182-197. DOI: 10.1080/13668803.2015.1019428.
- [26] MITRUS, L., 2013. *Wątpliwości wokół urlopu rodzicielskiego*. Prawo Pracy: Refleksje i poszukiwania: księga jubileuszowa profesora Jerzego Wratnego, red. G. Uściska, Warszawa, 355 a následující. ISBN 978-83-61125-94-5.
- [27] PANUFNIK, E., 2021. Urlop ojcowski 2021 – wniosek, ile płatny, dokumenty. *Infor. Kadry* [online]. 1. října 2020 [vid. 14. června 2021]. Dostupné z: <https://kadry.infor.pl/urlopy/urlop-ojcowski/4696874,Urlop-ojcowski-2021-wniosek-ile-płatny-dokumenty.html>
- [28] RAUCHFLEISCH, A., 2017. Uwarunkowanie nierówności płci i dyskryminacji kobiet na polskim rynku pracy w świetle wybranych badań opinii społeczeństwa. *Debiuty Naukowe Studentów Wyższej Szkoły Bankowej*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, **17**, 159-178. ISSN 1428-7129.
- [29] ROBILA, M., 2012. Family Policies in Eastern Europe: A Focus on Parental Leave, *Journal of Child and Family Studies*, **21** (1), 32-41. DOI: 10.1007/s10826-010-9421-4.

- [30] ROJEWSKA, M., 2020. Urlop macierzyński 2021 - ile trwa? Jaki zasiłek macierzyński? *Interviewme* [online]. 6. prosince 2021 [vid. 7. prosince 2021]. Dostupné z <https://interviewme.pl/blog/urlop-macierzynski>.
- [31] SAXONBERG, S., 2015. The Indirect Future Influence of the EU on Post-communist Family Policy. *Social policy & Administration*, **49** (4), 512–529. DOI: 10.1111/s12145, ISSN 0144–5596.
- [32] SEKULSKI, P. and D. ZIELIŃSKA, 2018. Możliwość podjęcia zatrudnienia w czasie trwania urlopu macierzyńskiego. Rozważania na gruncie prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych. In: *Prawo pracy a prawo ubezpieczeń społecznych. Prawo pracy w systemie prawa*, E. Staszewska, A. Pietras, I. Miernicka (red.), WUŁ, Łódź, DOI: 10.18778/8142-018-1.09.
- [33] SERAFIN, K., 2014. Kilka refleksji na temat urlopu rodzicielskiego. *Gdańsko-Łódzkie Roczniki Prawa Pracy i Prawa Socjalnego*, 4, 79-90. ISSN 2300-8318.
- [34] Směrnice Rady 2010/18/EU ze dne 8. března 2010, kterou se provádí revidovaná rámcová dohoda o rodičovské dovolené uzavřená mezi organizacemi BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP a EKOS a zrušuje se směrnice 96/34/ES. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32010L0018>.
- [35] SMOLIŃSKA, J., 2019. Rekordowy zasiłek macierzyński w Polsce sięga 80 tys. zł miesięcznie. *Bankier.pl* [online]. 18. června 2019 [vid. 10. června 2021]. Dostupné z: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Rekordowy-zasilek-macierzynski-w-Polsce-siega-80-tys-zl-miesiecznie-7691802.html>
- [36] SOBCZYK, A., 2018. *Kodeks pracy. Komentarz*, wyd. 4. C.H.Beck, ISBN 9788381283304.
- [37] STOPKA, K., 2016. Urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego. *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, 9, 23-31. ISSN 0032-6186.
- [38] ŠTANGOVÁ, V., 2016. *Mateřská versus rodičovská*. Rodinné listy, **5** (6), 2-3, ISSN 1805-0824.
- [39] Ústava Polské republiky z 2. dubna 1997 – Konstytucja Rzeczypospolitej Polski. Dz.U. 1997, Nr 78 poz. 483. Dostupné z <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>
- [40] WUJCZYK, M., 2014. Urlop rodzicielski – nowa instytucja ochrony rodzicielstwa. *Polityka Społeczna*, **41** (2), 21-25, ISSN 0137–4729.
- [41] Zákon o peněžitých dávkách ze sociálního pojištění pro případ nemoci a mateřství Polské republiky z 25. června 1990 – Ustawa z o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Dz. U. 1999 Nr 60 poz. 636. [online]. [vid. 14. června 2021]. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19990600636/U/D19990636Lj.pdf>
- [42] Zákon o rodinných příspěvcích Polské republiky ze dne 28. listopadu 2003 – Ustawa o świadczeniach rodzinnych. Dz. U. 2003 Nr 228 poz. 2255. [online]. [vid. 14. června 2021]. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20032282255/U/D20032255Lj.pdf>.
- [43] Zákon č. 187/2006 Sb., zákon o nemocenském pojištění. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-187>.

- [44] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>.
- [45] Zákoník práce Polské republiky ze dne 26. června 1974 – Kodeks pracy.Dz. U. 1974 Nr 24 poz. 141. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19740240141/U/D19740141Lj.pdf>.
- [46] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2010. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2010_zc.pdf/807d2703-cdfc-285b-a2aa-65d7a964baad.
- [47] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2011. [online]. [vid. 14. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2011_zc.pdf/e3c780ba-8233-a416-9883-63ce368d34db.
- [48] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2012. [online]. [vid. 14. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2012_ZC.pdf/6c941b5a-64db-7f10-7185-f7134b54846e.
- [49] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2013. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2013_ZC.pdf/f5f4f1b3-ed88-a0b6-6d66-1e64cc733c80.
- [50] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2014. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2014_ZoC.pdf/096136f4-1192-80fd-940f-e2fb2624794f.
- [51] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2015. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2015_ZoC.pdf/29e06ff2-1ac8-75dd-7e2b-52ea877b7acd.
- [52] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2016. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2016_Zprava_o_cinnosti_v3.pdf/38ff269d-84e3-0dfe-3704-a4746936ab77.
- [53] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2017. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2017_ZoC.pdf/cfd92d42-79ea-07c1-444a-cce3a72ef9e3.
- [54] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2018. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2018_Zprava_o_cinnosti.pdf/d4101094-a93e-c56a-b91d-eb4f9f23bb5a.
- [55] Zpráva o činnosti ČSSZ za rok 2019. [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/documents/20143/99593/2019_zprava_o_cinnosti_CSSZ.pdf/3afbfae8-ba87-8284-b833-67f9f6dbc274.
- [56] ZUS, 2016. *Wysokość* [online]. [vid. 12. června 2021]. Dostupné z: <https://www.zus.pl/swiadczenia/zasilki/zasilek-macierzynski/wysokosc>.